

การผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดตำบลเสนางคนิคม

เทศบาลตำบลเสนางคนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ

ปัจจุบันเกษตรกรในพื้นที่มีการใช้ปุ๋ยเคมีจำนวนมากขึ้นทุกปี ซึ่งเป็นภาระให้รัฐบาลทุกรัฐบาลต้องให้ความช่วยเหลือต่อเกษตรกร ชาวนา ชาวสวนเรื่อยมา เนื่องจากเกษตรกรประสบกับปัญหาขาดทุนเพราะต้นทุนการผลิตสูงขึ้นทุกปีจากการใช้ปุ๋ยเคมี และต้องประสบปัญหานี้สืบเนื่องจากการต้องเพิ่มการลงทุนตลอดเวลา นอกจากนี้สิ่งที่น่าเป็นห่วงมากคือ สภาพแวดล้อมภายในพื้นที่เสื่อมโทรมมากพื้นที่เพาะปลูกบางแห่งไม่สามารถทำนาได้เหมือนเดิม เนื่องจากการสะสมของสารเคมีในท้องนา และการทำงานสัมผัสสารเคมีอยู่เสมอส่งผลให้สารเคมีเข้าสะสมในร่างกายทำให้เกษตรกรมีอัตราการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก อันจะก่อให้เกิดภาระต่อเนื่องที่รัฐบาลต้องสูญเสียงบประมาณเพื่อใช้ในการประกันสุขภาพต่อไป

เทศบาลตำบลเสนางคนิคมตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ จึงได้มีแนวคิดที่จะจัดทำโครงการเพื่อลดการใช้สารเคมีของเกษตรกร

ข้อมูลพื้นฐานปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2545

อำเภอ: เสนางคนิคม

จังหวัด: อำนาจเจริญ

ประชากร: 5,936 คน

พื้นที่: 5.10 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
เทศบาลตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

เทศบาลเสนางคนิคม จึงได้จัดทำ "การผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด" ขึ้น ในปี 2545 โดยการก่อสร้างโรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมของดินและส่งผลให้เกษตรกรมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. จัดตั้งกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ 1 กลุ่ม มีสมาชิก 364 คน ซึ่งสมาชิกกลุ่มมีการรวมกลุ่มกันมาก่อน คือ กลุ่มองค์กรจลินทรีย์พลังธรรมชาติ ที่ดำเนินการมาตั้งแต่ ปี 2543 โดยจัดตั้งกลุ่มใหม่ขึ้นที่ หมู่ 4 ตำบลเสนางคนิคม
2. ก่อสร้างอาคารโรงเรือนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ 1 แห่ง โดยได้ก่อสร้างอาคารผลิตปุ๋ยในที่ดินของประธานกลุ่ม และจัดซื้อเครื่องจักรในการผลิต
3. การบริหารงานของกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้
 - แต่งตั้งประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก และคณะกรรมการบริหารกลุ่ม จำนวน 17 คน
 - จัดทำระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม
 - ระดมทุนจากสมาชิก
4. การผลิต สมาชิกจะรวมตัวกันผลิตในช่วงที่ว่างจากการประกอบอาชีพหลัก หรือการทำเกษตร ซึ่งจะมีสมาชิก ทำการผลิตได้ประมาณ 2,000 กิโลกรัม/รอบการผลิต การตลาด ส่วนใหญ่จะเป็นการผลิตและจำหน่ายให้แก่เกษตรกรภายในชุมชน
5. เทศบาลให้ความช่วยเหลือกลุ่มในด้านต่างๆ เช่น ด้านวิชาการ การตลาด และด้านการบริหารการเงิน เป็นต้น

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน	1. เทศบาลตำบลเสนาางคณคม สนับสนุนงบประมาณ จำนวน280,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้ - ก่อสร้างโรงเรือน - ค่าจัดซื้อเครื่องจักร เป็นเงิน 160,000 บาท - ค่าจัดซื้อวัตถุดิบ เป็นเงิน
อุปกรณ์/เครื่องมือ	2. งบประมาณสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) 1. เครื่องย่อยเศษวัสดุ 1 เครื่อง เป็นเงิน 50,000 บาท 2. เครื่องอัดเม็ด 1 เครื่อง เป็นเงิน 60,000 บาท 3. เครื่องเย็บกระสอบ 1 เครื่อง เป็นเงิน 10,000 บาท 4. เครื่องผสมปุ๋ย 1 เครื่อง เป็นเงิน 40,000 บาท
บุคลากร	1. สมาชิกสภา อบต. ช่วยกันเปลี่ยนเวรทำงาน 4 คน 2. ประธานกลุ่ม ดูแลความเรียบร้อย และบริหารงานต่างๆ ของกลุ่ม 1 คน 3. คณะกรรมการกลุ่ม ทำหน้าที่ดำเนินการผลิต และสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำงาน 15 คน ทำงาน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
2545	- ผู้บริหารเทศบาลมีแนวคิดที่จะส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้ เพื่อแก้ไขปัญหาต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น และปัญหาสภาพดินที่เสื่อมโทรมจากการใช้ปุ๋ยเคมีในปริมาณมาก - จัดประชาคมหมู่บ้านและประชาคมตำบลเพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในตำบล และนำเสนอแนวคิดเมื่อชาวบ้านเห็นด้วย จึงแนะนำให้เขียนโครงการเพื่อเสนอขอรับงบประมาณสนับสนุนจากเทศบาลต่อไป	ผู้บริหารเทศบาล/ ผู้นำชุมชน
มิถุนายน 2545	- กลุ่มเกษตรกรได้จัดตั้งกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด ซึ่งสมาชิกเป็นสมาชิกของกลุ่มองค์กรจุลินทรีย์พลังธรรมชาติ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ • รับสมัครสมาชิก ซึ่งมีสมาชิกเข้าร่วมโครงการจำนวน 364 คน • กำหนดระเบียบข้อบังคับการปันผล การจัดแบ่งผลประโยชน์ • แต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ	ศูนย์ประสานงาน องค์การชุมชน/ เทศบาลตำบล เสนาางคณคม/ คณะกรรมการ บริหารงานโครงการ
กรกฎาคม 2545	- เขียนโครงการและเสนอโครงการต่อเทศบาลเพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุน และสมาชิกสภาเทศบาลอนุมัติให้จัดทำโครงการ - ดำเนินการก่อสร้างโรงเรือนและลานตากปุ๋ย - จัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์การผลิต จัดซื้อเครื่องจักรในการผลิต	กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ฯ/ สมาชิกสภา เทศบาล/ เจ้าหน้าที่เทศบาล
สิงหาคม - กันยายน 2545	- ดำเนินการผลิตปุ๋ยอินทรีย์โดยมีสมาชิกกลุ่มเข้าร่วมในการผลิต สามารถผลิตปุ๋ยได้ประมาณ 2,000 กิโลกรัม	กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ฯ
พฤษภาคม - กันยายน 2545	- ดำเนินการประชาสัมพันธ์ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดของกลุ่มให้แก่เกษตรกรในพื้นที่	สมาชิกกลุ่มฯ
กันยายน 2545 เป็นต้นมา	- นำผลิตภัณฑ์ที่ได้ออกจำหน่ายให้เกษตรกรในหมู่บ้านตำบลเสนาางคณคมและร้านค้าในหมู่บ้าน	สมาชิกกลุ่มฯ

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร --

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ
เสนาางคณคม
สำนักงานเกษตรอำเภอ
เสนาางคณคม
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
(พอช.)

-- บทบาทความร่วมมือ --

ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และให้ความรู้ด้านการผลิตและการตลาด
ให้การสนับสนุนเรื่องการบริหารจัดการในรูปแบบกลุ่ม และให้ความรู้แก่กลุ่มในเรื่องการผลิตปุ๋ยอินทรีย์
ให้การสนับสนุนงบประมาณ เพื่อใช้ในการจัดซื้อวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ย

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. เกษตรกรประสบกับปัญหาขาดทุน เนื่องจากต้นทุนการผลิตสูงขึ้นจากการใช้ปุ๋ยเคมี และต้องประสบปัญหาภาวะหนี้สินจากการต้องเพิ่มการลงทุนอยู่ตลอดเวลา
2. สภาพแวดล้อมภายในพื้นที่เสื่อมโทรม พื้นที่เพาะปลูกบางแห่งไม่สามารถทำนาได้เหมือนเดิม เนื่องจากการสะสมของสารเคมีในท้องนา และการที่เกษตรกรต้องสัมผัสสารเคมีอยู่เสมอส่งผลให้สารเคมีเข้าสะสมในร่างกายทำให้เกษตรกรมีอัตราการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

หลังการดำเนินการ

1. กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดมีสมาชิก จำนวน 364 คน มียอดการผลิตรอบละ 2 ตัน สมาชิกมีรายได้จากการจำหน่ายปุ๋ยเดือนละประมาณ 1,000 บาท และได้เงินปันผลเมื่อสิ้นปี
2. เกษตรกรส่วนใหญ่ของตำบลเสนาางคณคม สามารถลด - เลิกการใช้ปุ๋ยเคมี และหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งเป็นการรักษาคุณภาพดินให้กลับมาอุดมสมบูรณ์อีกครั้งเช่นในอดีต และผลผลิตมีปริมาณสูงขึ้นตามมา
3. สามารถลดต้นทุนการผลิต และลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ดินเริ่มคืนสภาพความสมบูรณ์ ส่งผลให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น
4. สร้างจิตสำนึกในการพึ่งตนเองแก่เกษตรกรให้มีการร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นวิถีทางหนึ่งในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัตถุดิบที่จะนำมาใช้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์	1. ขอบสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ในปี 2546
2. ขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์	1. จัดเวทีให้ความรู้ในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในฤดูกาลเพาะปลูก

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

การจัดตั้งกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ ตำบลเสนางคณิคม ประสบความสำเร็จได้ในระยะเวลาไม่นานนัก ทั้งนี้เนื่องมาจากการได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่าย ทั้งเทศบาลตำบลเสนางคณิคม สำนักงานเกษตรอำเภอเสนางคณิคม สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเสนางคณิคม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน คณะกรรมการบริหารงาน วิทยากรจากส่วนราชการและผู้มีความรู้ในชุมชน ประชาชนในตำบล และด้วยความตั้งใจจริงของสมาชิกในกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่จะพึ่งตนเองเป็นสำคัญ

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆสามารถที่จะนำแนวทางในการบริหารจัดการไปปฏิบัติกับองค์กรของตนแต่ต้องปรับปรุงรูปแบบในการดำเนินงานให้เข้ากับท้องถิ่นของตน

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล	: นายพรพงศ์ สมสกุล
ตำแหน่ง	: ปลัดเทศบาล
หน่วยงาน	: เทศบาลตำบลเสนางคณิคม
ที่อยู่	: 278 หมู่ที่ 11 ถนนคอนหวาย-นาไร่ใหญ่ ตำบลเสนางคณิคม อำเภอเสนางคณิคม จังหวัดอำนาจเจริญ 37290
โทรศัพท์	: (045) 461-015, (09) 429-8253
ชื่อ-นามสกุล	: นางนิตยา เกตุมาลา
ตำแหน่ง	: เจ้าหน้าที่ธุรการ
หน่วยงาน	: เทศบาลตำบลเสนางคณิคม
ที่อยู่	: 278 หมู่ที่ 11 ถนนคอนหวาย-นาไร่ใหญ่ ตำบลเสนางคณิคม อำเภอเสนางคณิคม จังหวัดอำนาจเจริญ 37290
โทรศัพท์	: (045) 461-015, (09) 864-2316

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2545

ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	เทศบาลตำบล
สถานที่ตั้ง	278 หมู่ที่ 11 ถนนคอนหวาย-นาไร่ใหญ่ ตำบลเสนางคนิคม อำเภอสว่างคนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ 37290
ขนาดพื้นที่	5.10 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	12,730,603.34 บาท (ปีงบประมาณ 2545) 5.07% เงินเดือนและค่าจ้างประจำ 3.53% ค่าจ้างชั่วคราว 9.38% รายจ่ายงบกลาง 3.48% ค่าตอบแทน 6.65% ค่าใช้สอยและวัสดุ 0.38% ค่าสาธารณูปโภค 2.94% ค่าอุดหนุน 2.48% ค่าครุภัณฑ์ 66.10% ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง
งบประมาณรายได้	15,490,238.78 บาท (ปีงบประมาณ 2545) 0.33% จัดเก็บเอง 47.38% รัฐจัดเก็บให้ 58.75% อุดหนุน
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	16 คน 5 คน พนักงานท้องถิ่น 3 คน ลูกจ้างประจำ 8 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	5,982 คน
จำนวนครัวเรือน	1,399 ครัวเรือน
ประชากรแฝง	150 คน
รายได้เฉลี่ยประชากร	13,000 บาท
ลักษณะของเมืองและวิถีชีวิตประชาคม	ตำบลเสนางคนิคมตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดอำนาจเจริญ ห่างจากตัวจังหวัด 24 กิโลเมตร ภูมิประเทศเป็นที่ราบ พื้นที่ส่วนมากเป็นที่อยู่อาศัย ในเขตเทศบาลบางส่วนเป็นสถานที่ราชการ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ การทำนา และรองลงมาคือค้าขาย มีหมู่บ้าน 2 หมู่บ้าน ลักษณะสังคมเป็นสังคมชนบท การทำการเกษตรส่วนมากจะใช้รถไถเป็นเครื่องมือหลัก